

AKO MÔŽE OSVETLENIE OVPLYVNIŤ KLÍMU?

Študijný program KLIMENT – Klimatická neutralita a
moderná elektroenergetika

HISTORICKÝ VÝVOJ UMELÉHO OSVETLENIA

18. - 19. storočie

plynové, oblúkové
svietidlá

1879

Edisonova
žiarovka,
uhlíkové vlákno

20. storočie

žiarivky, halogénové žiarovky,
výbojky

do 18. storočia

oheň, olejové
lampy, sviečky

od 1990

LED a OLED
technológie

CIELE OSVETLENIA

107

**countries
committed to
net-zero**

K júnu 2024 prijalo záväzok
uhlíkovej neutrality 107 krajín
zodpovedných za 82 %
globálnych emisií.

<https://www.un.org/en/climatechange/net-zero->

**Ľudstvo hľadá cesty
zamerané na:**

- úspory elektrickej energie
- úspora materiálov
- úspora času
- ochrana životného prostredia

**Cieľ: zvyšovanie kvality
parametrov osvetlenia**

EÚ cieľ: uhlíková
neutralita do 2050

PREČO OSVETLENIE?

Umelé osvetlenie ako
časť spotreby elektriny
→ priestor na
znižovanie uhlíkovej
stopy

Potenciál osvetlenia:
rýchla implementácia,
nízke náklady, dlhodobý
prínos

EMISIE CO₂

Energetika = ~75 % svetových emisií CO₂ [1]

Budovy = ~34 % globálnych emisií CO₂ [2]

Osvetlenie = ~20 % globálnej spotreby elektriny, ~6 % globálnych emisií CO₂ [3]

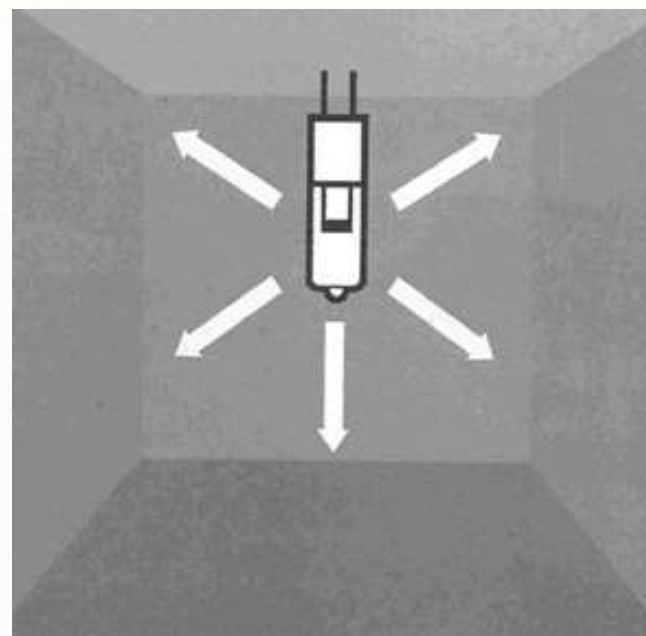

[1] WRI Where Do Emissions Come From? - <https://www.wri.org/insights/4-charts-explain-greenhouse-gas-emissions-countries-and-sectors>

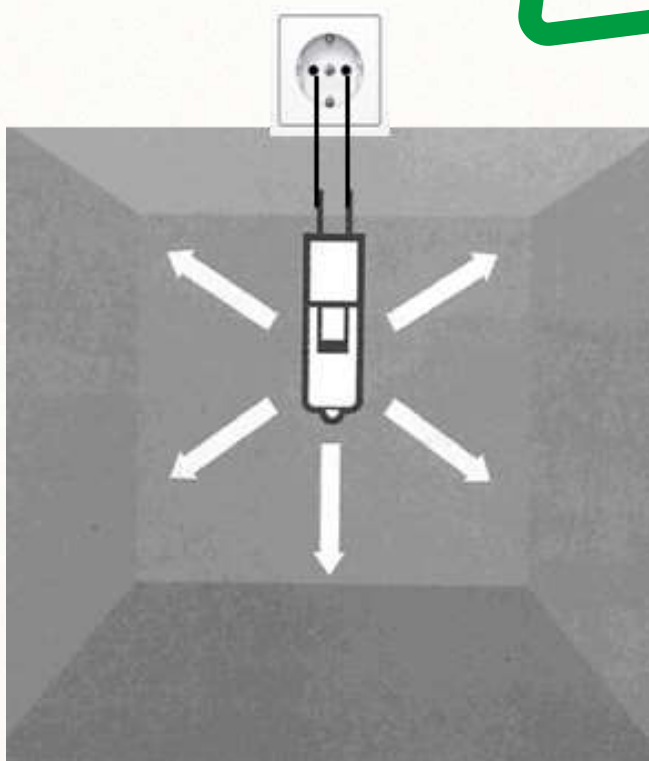
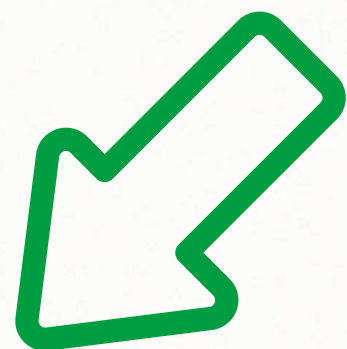
[2] UNEP Global Status Report 2023 - <https://www.unep.org/resources/annual-report-2023>

[3] UNEP, The Rapid Transition to Energy Efficient Lighting: An Integrated Policy Approach (United Nations Environment Programme 2019)

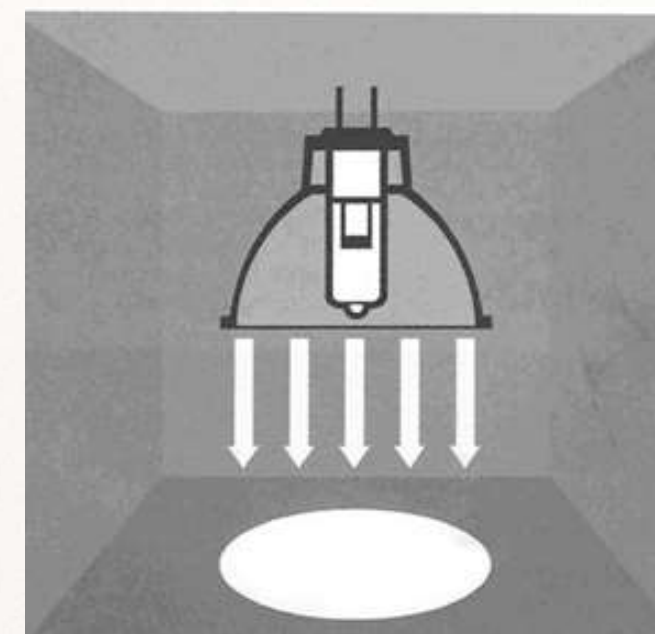
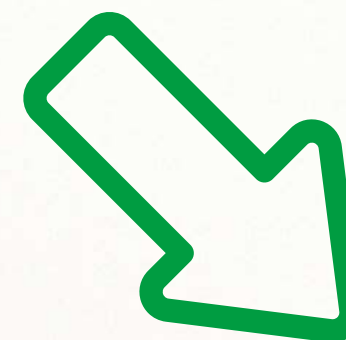
ZÁKLADNÉ VELIČINY

Svetelný tok Φ [lm]

Merný výkon η [lm/W]

Osvetlenost'

**E [lux =
lm/m²]**

SVETELNÝ TOK

**Predstavuje množstvo svetla
vyžiareného svetelným
zdrojom**

Jednotka lumen

**Pre konkrétny typ svetelného
zdroja sa tento údaj dá nájsť v
katalógu alebo na škatuľke**

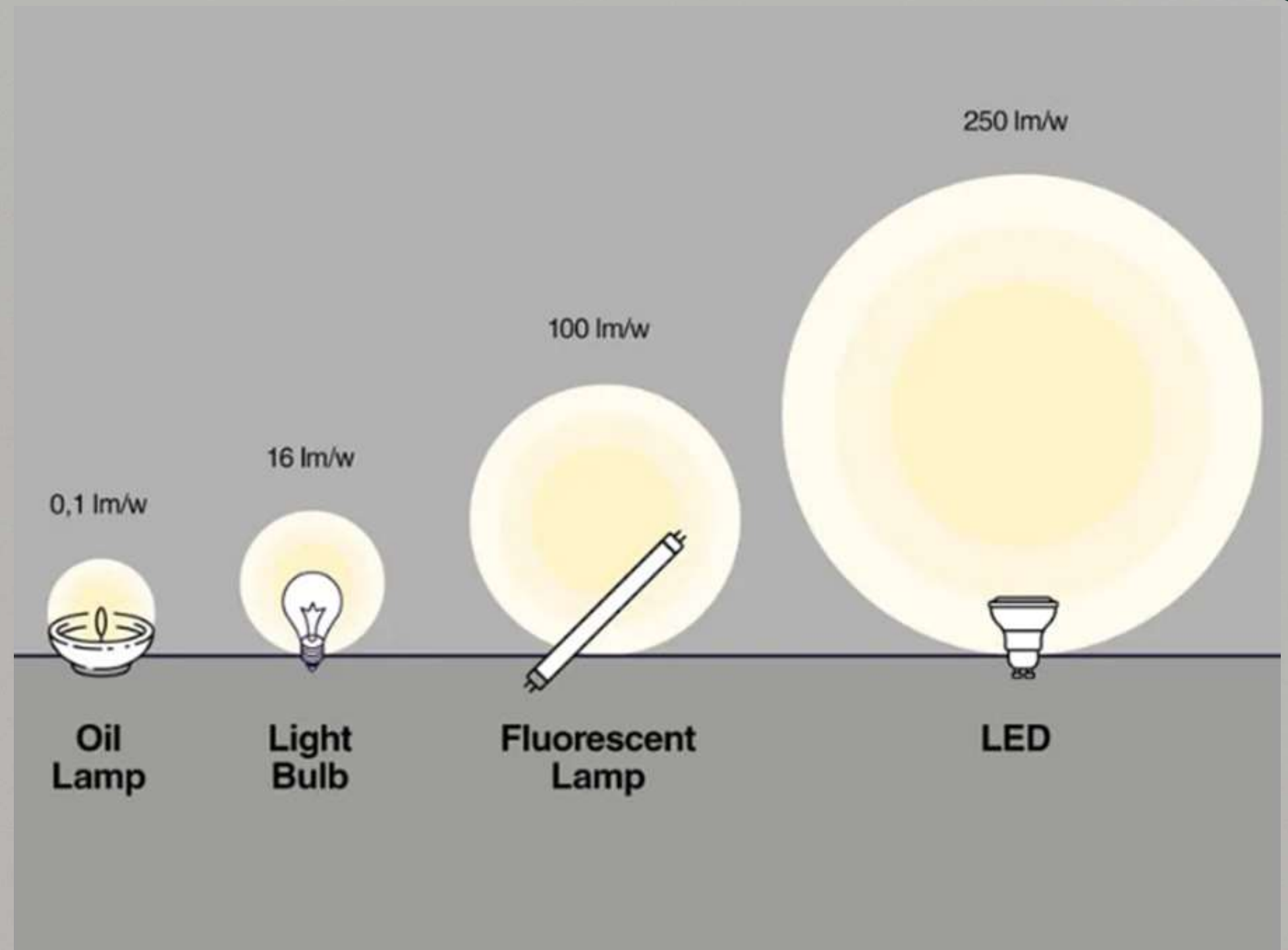
MERNÝ VÝKON

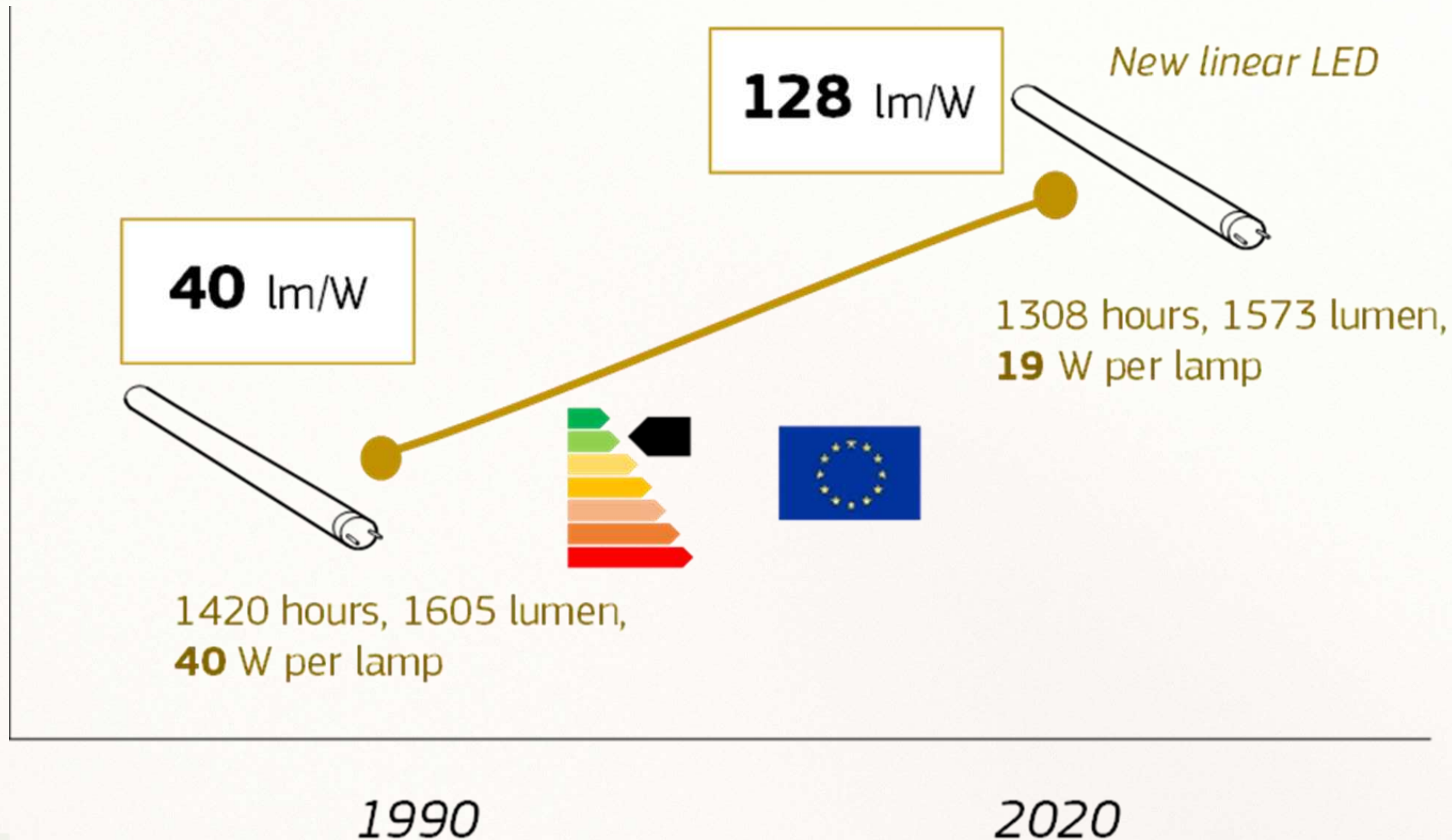
vyjadruje účinnosť svetelného zdroja

definuje vzťah medzi „svetelným výkonom“ a príkonom

VÝVOJ SVETELNÝCH ZDROJOV

ENERGETICKÝ ŠTÍTOK

Stupnica energetickej
účinnosti (A-G)

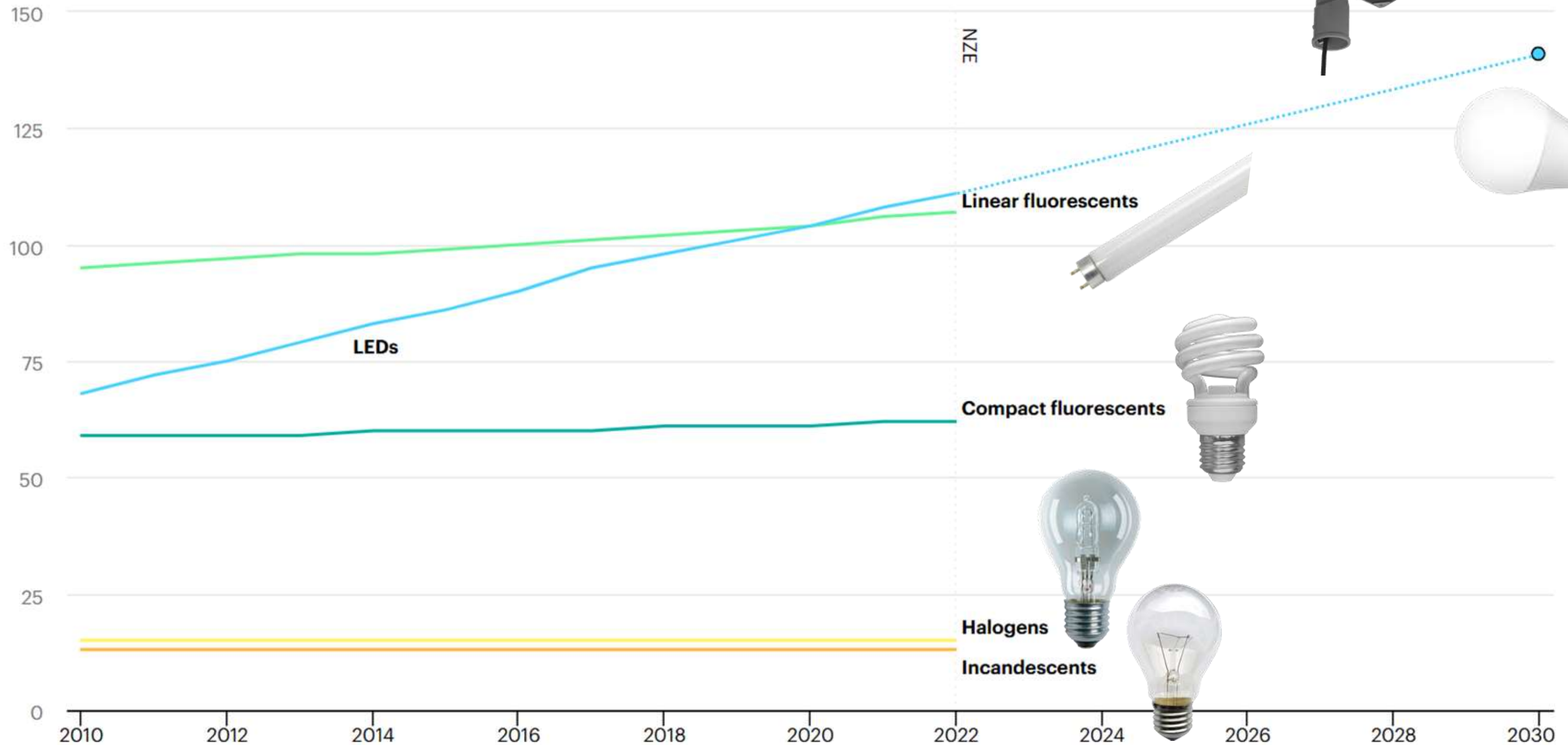
Spotreba energie v kWh
na 1 000 hodín používania

Trieda energetickej
účinnosti

QR kód

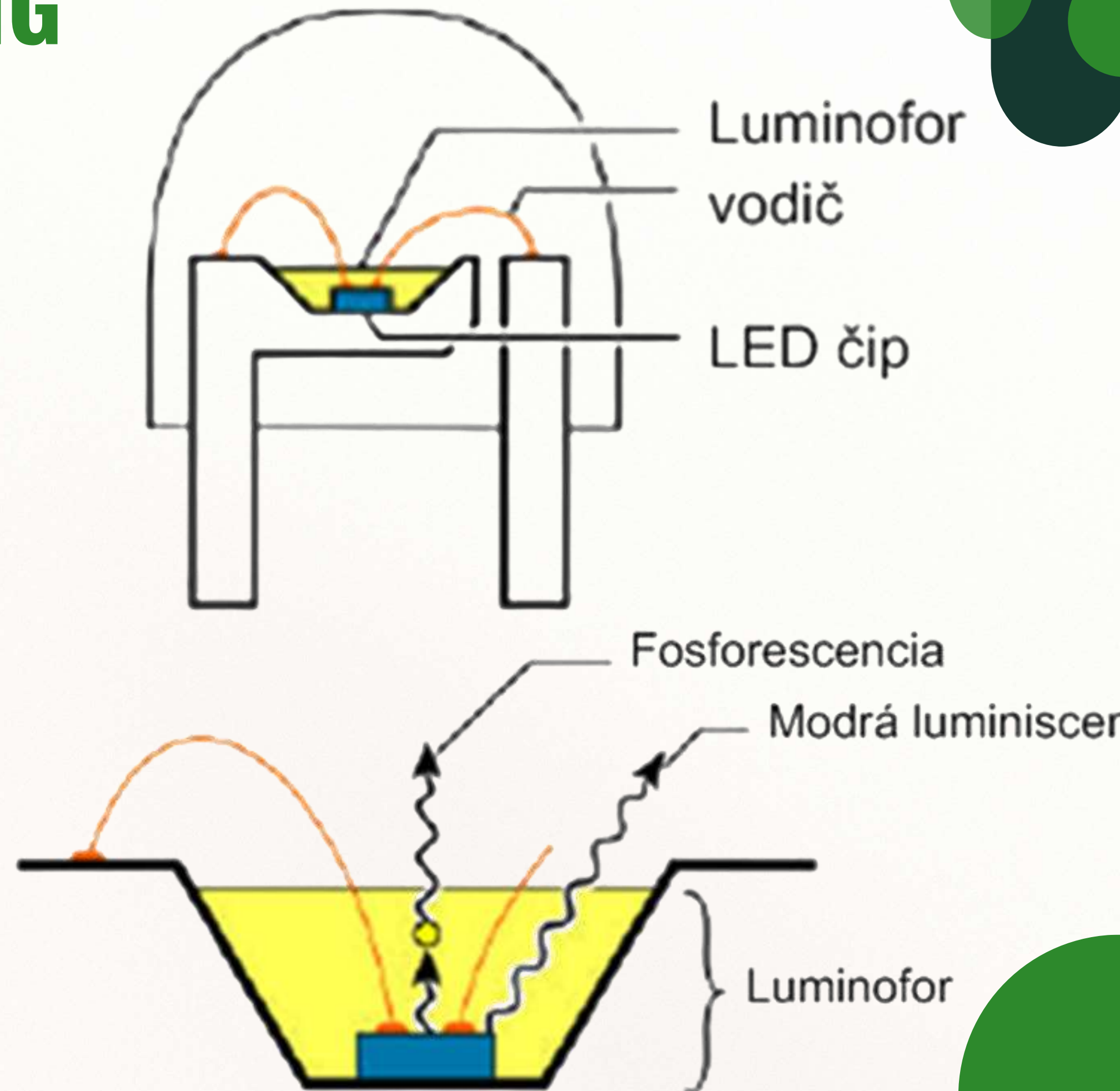
MERNÝ VÝKON SVIETIDIEL

lumens/watt

LED – LIGHT EMITTING DIODE

- Polovodičový prvok vyžarujúci svetlo
- Princíp: elektroluminiscencia pri prechode prúdu
- Vysoká účinnosť v porovnaní so žiarovkou
- Rôzne spektrum – biela i farebná emisia
- Základ moderných svetelných technológií

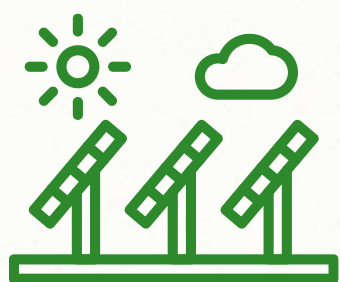
LED VYHOTOVENIA

ŽIVOTNOST SVETELNÝCH ZDROJOV

Druh svetelného zdroja	Životnosť (h)
Obyčajné žiarovky	1 000
Halogénové žiarovky	3 000 – 5000
Kompaktné žiarivky	6 000 – 15 000
Lineárne žiarivky	18 000
Vysokotlakové ortuťové výbojky	6 000
Vysokotlakové sodíkové výbojky	20 000
Nízkotlakové sodíkové výbojky	6 000
Halogenidové výbojky	10 000
Indukčné výbojky	60 000
LED	100 000

PRAKTICKÉ PRÍNOSY LED

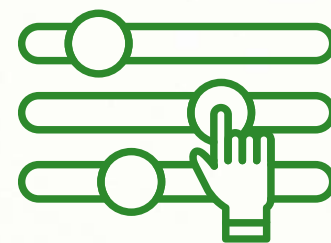
**Vysoký merný výkon
– úspora energie**

**Dlhá životnosť
– menej odpadu**

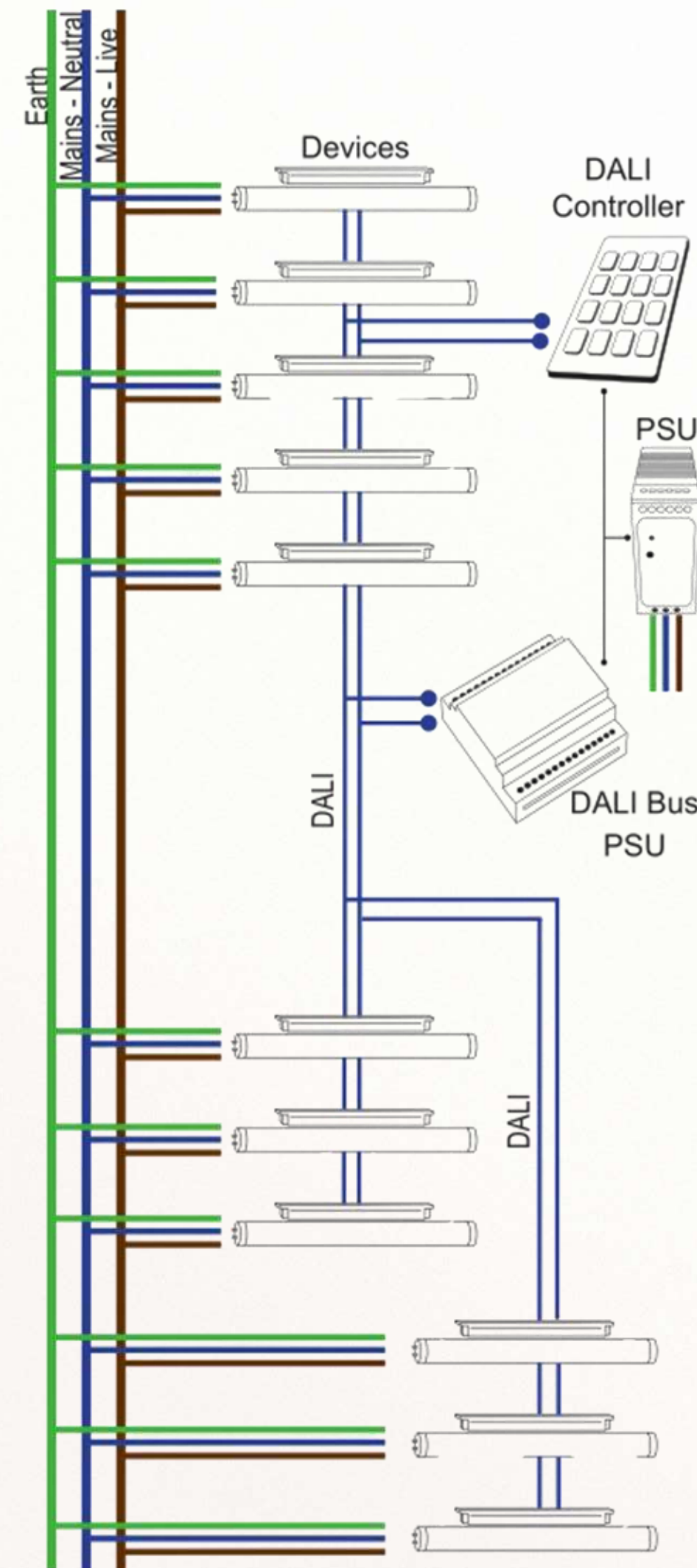
**Kompaktný rozmer
– flexibilné použitie**

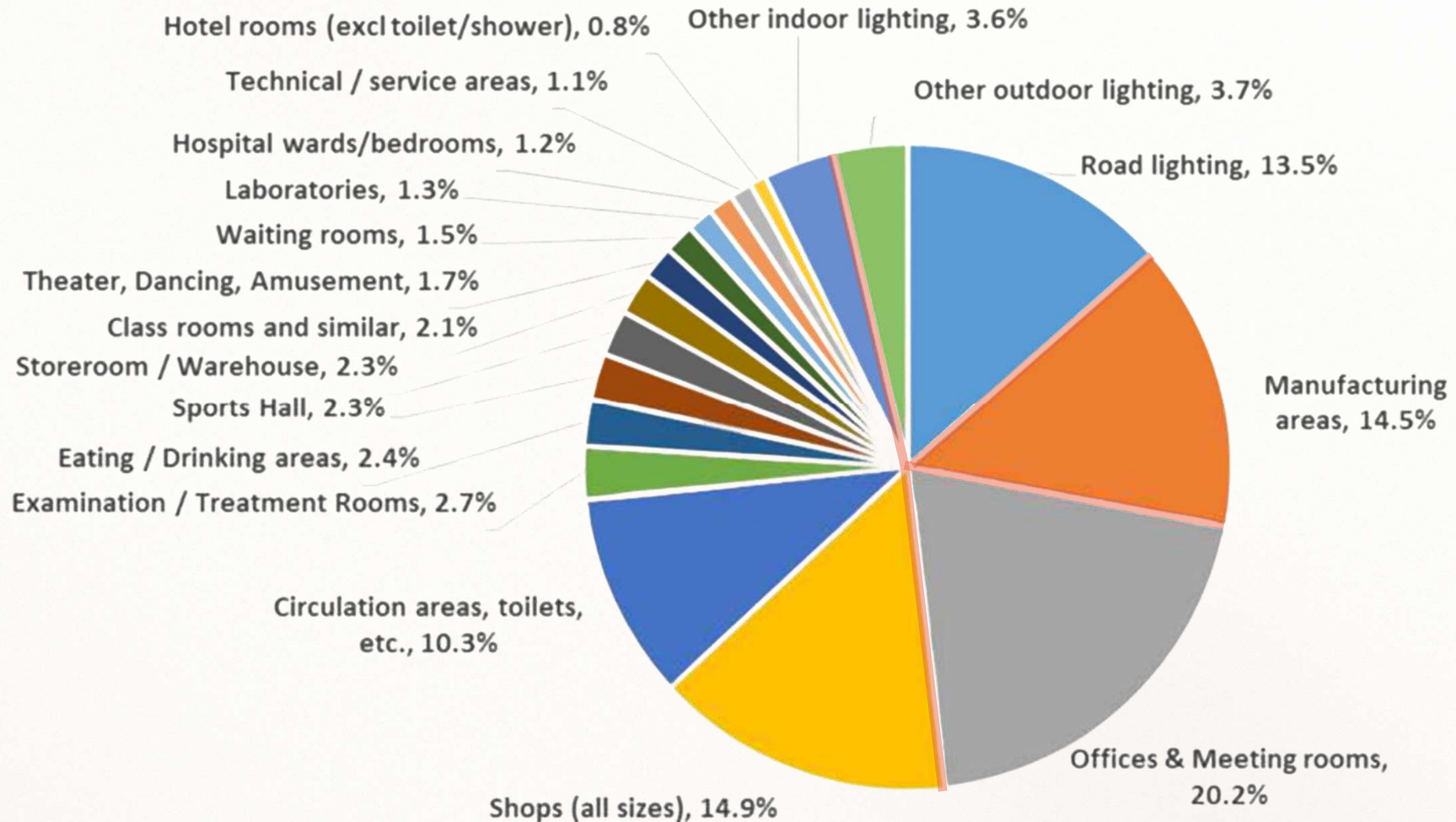
**Dobrá regulácia –
stmievateľnosť, riadenie**

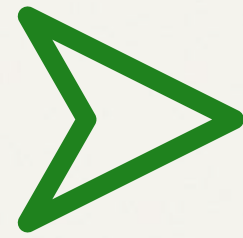
**Nižší environmentálny
dopad – bez ortuti**

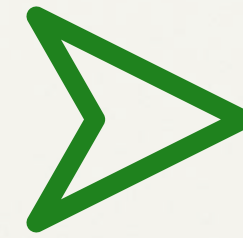
NE-REZIDENČNÉ OSVETLENIE

RIADENIE OSVETLENIA

Riadenie denného svetla

Riadenie elektrického systému osvetlenia

Regulácia kvality a kvantity:

Tieniace prvky

Orientácia budovy

Architektonické riešenia

Pre dosiahnutie energetických úspor:

Senzory

Časovače

Inteligentné regulátory

DENNÉ SVETLO AKO UDRŽATEĽNÝ ZDROJ

Bezplatný a obnoviteľný zdroj svetla

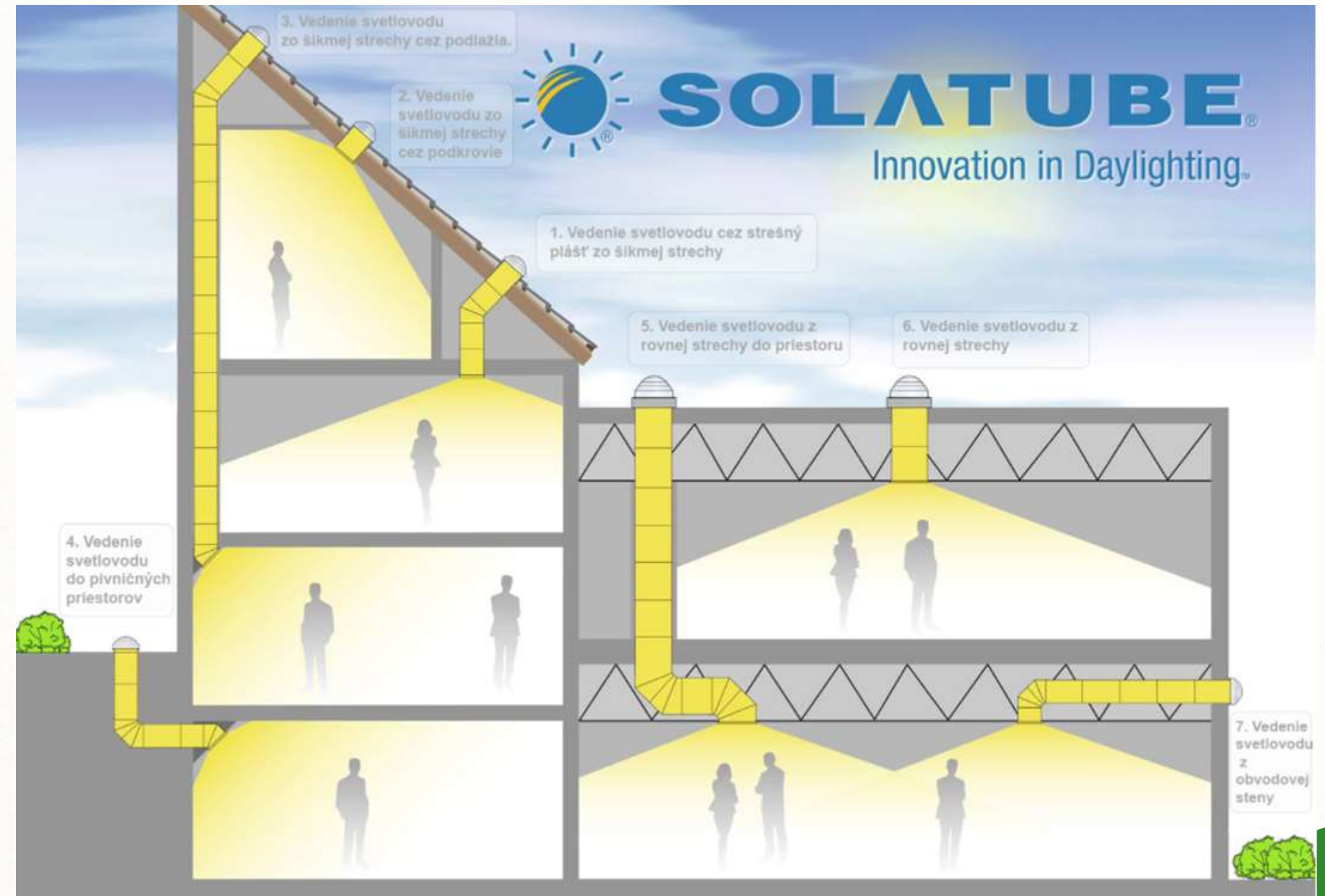
Znižuje spotrebu umelého osvetlenia

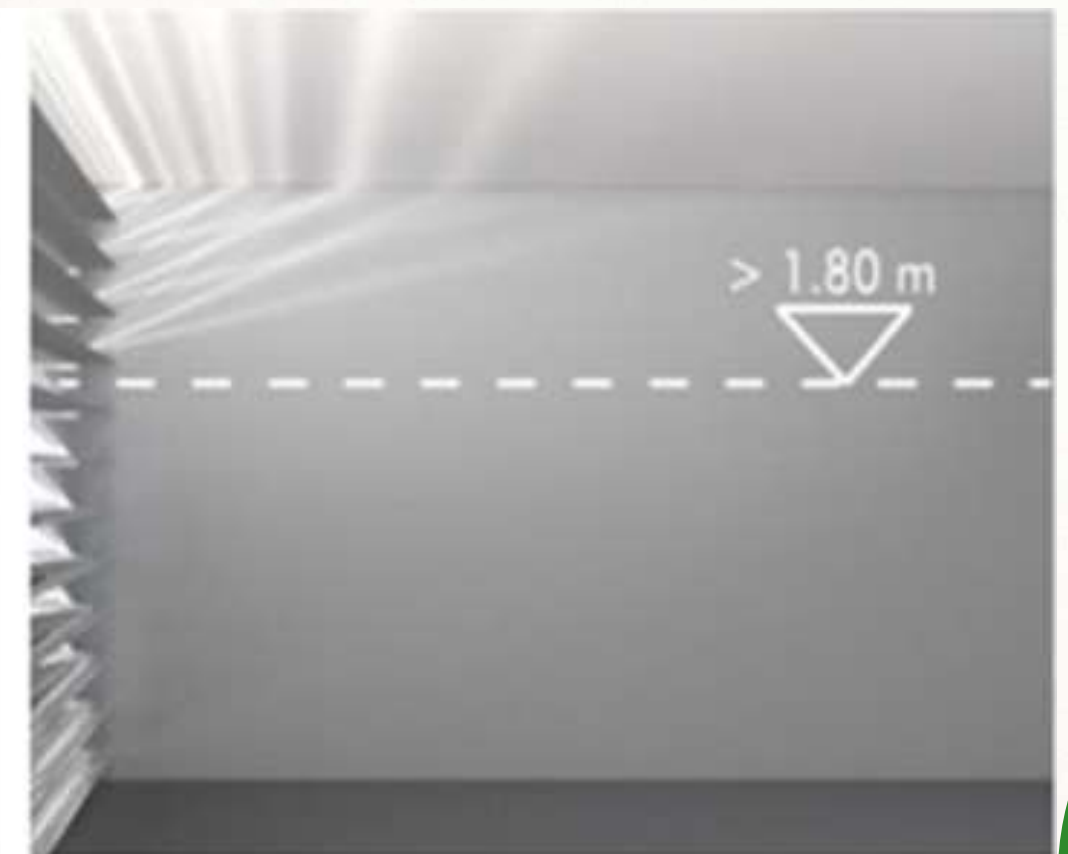
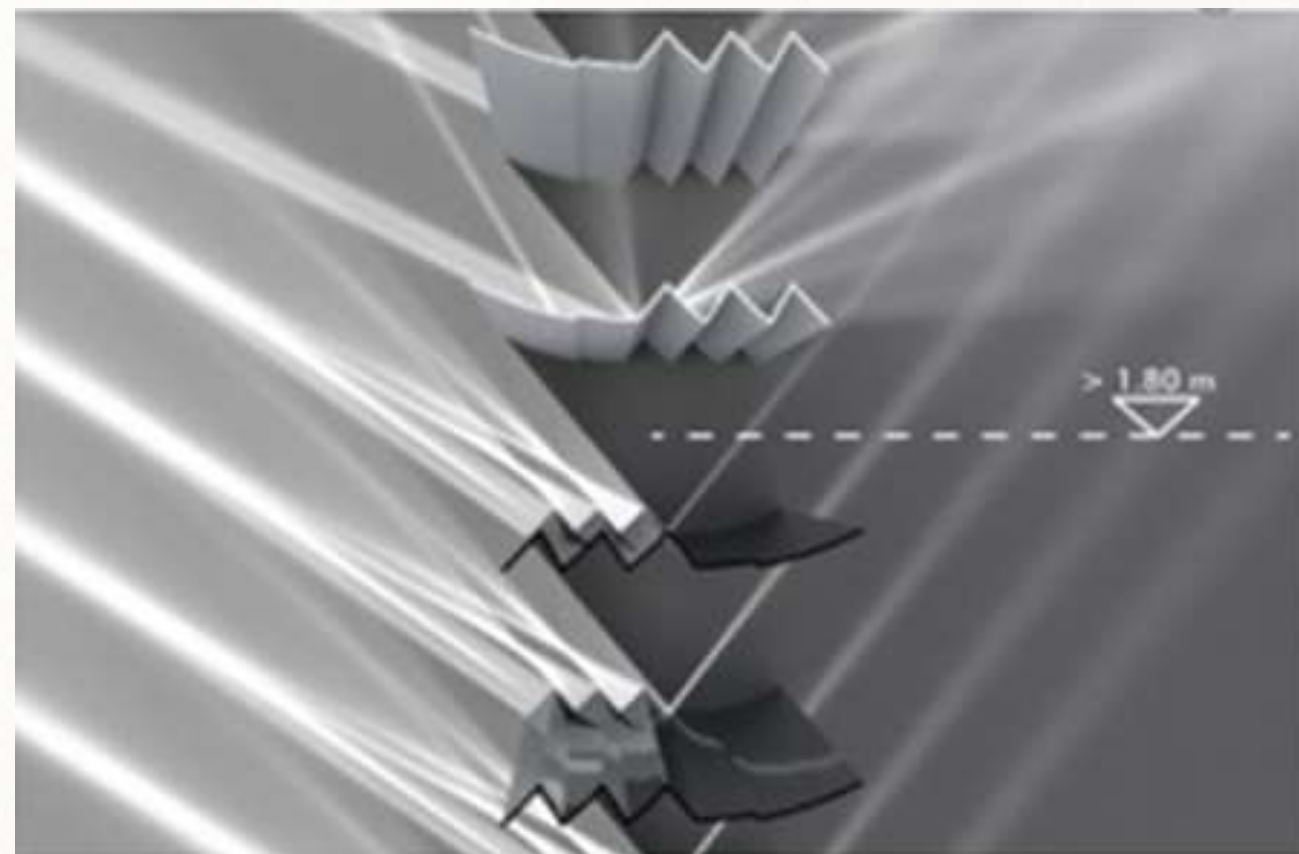

Riadenie pomocou tieniacich systémov

Využitie cez okná, svetlíky, átriá, svetlovody

SVETELNÉ ZNEČISTENIE

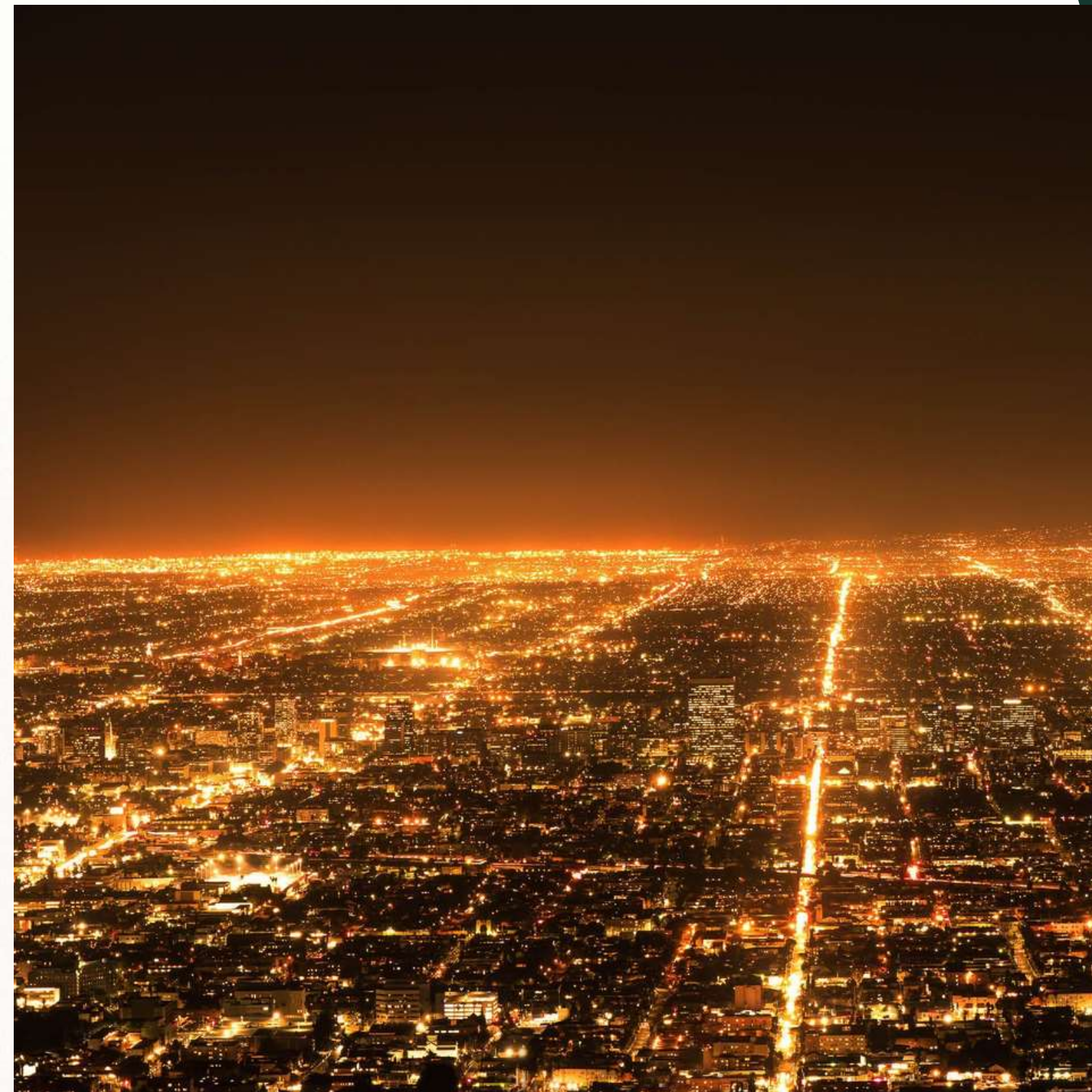
**Nadmerné alebo nevhodne
smerované umelé svetlo**

Zvýšená spotreba energie

Problém rastúci s urbanizáciou

DRUHY SVETELNÉHO ZNEČISTENIA

Intruzívne sveto – preniká do priestorov kde je nežiaduce

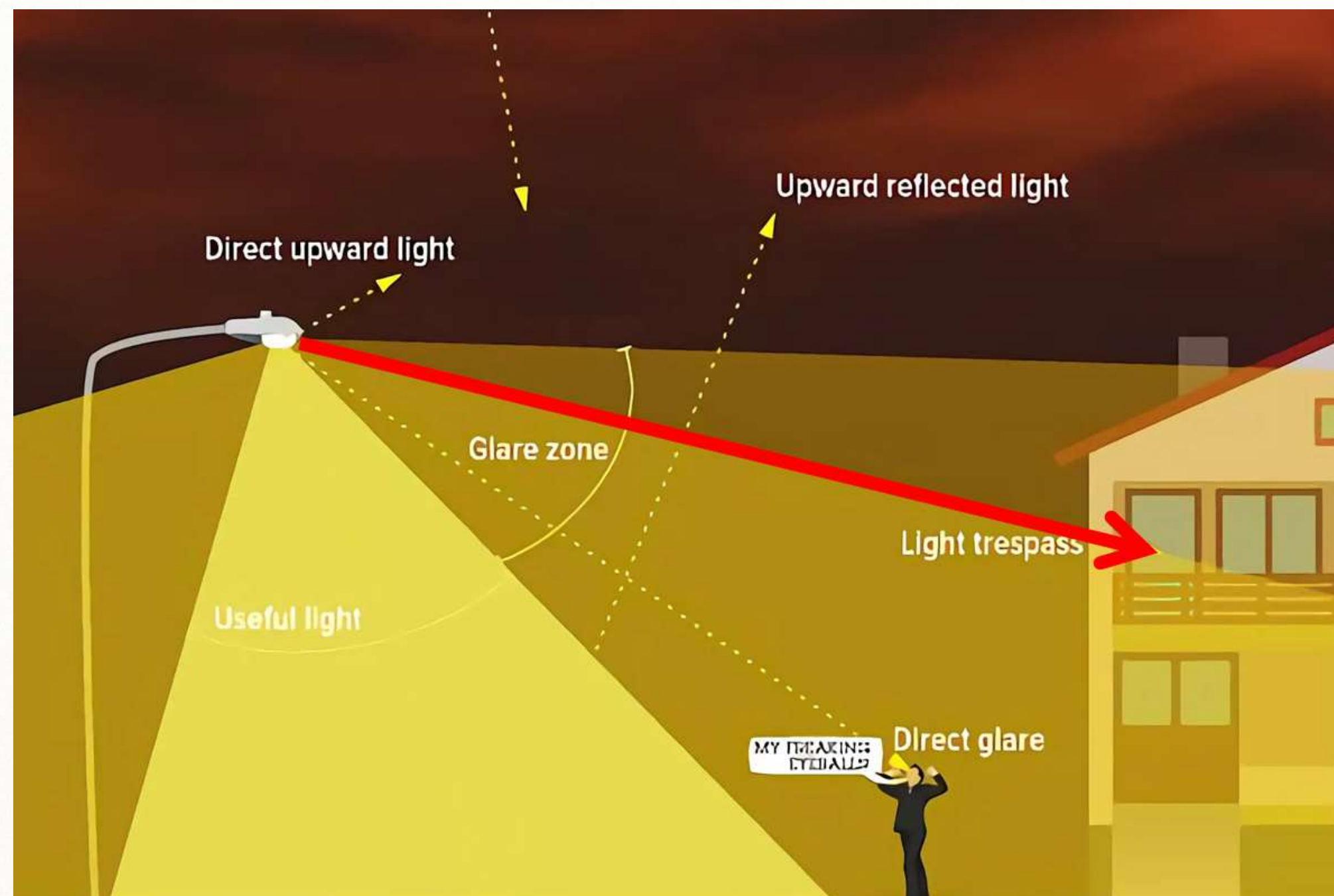
Oslnenie – znižuje vizuálny komfort

Závojový jas oblohy – jasná obloha nad mestami

Závojové osvetlenie – oslabenie kontrastu objektov

DRUHY SVETELNÉHO ZNEČISTENIA

Intruzívne sveto – preniká do priestorov kde je nežiaduce

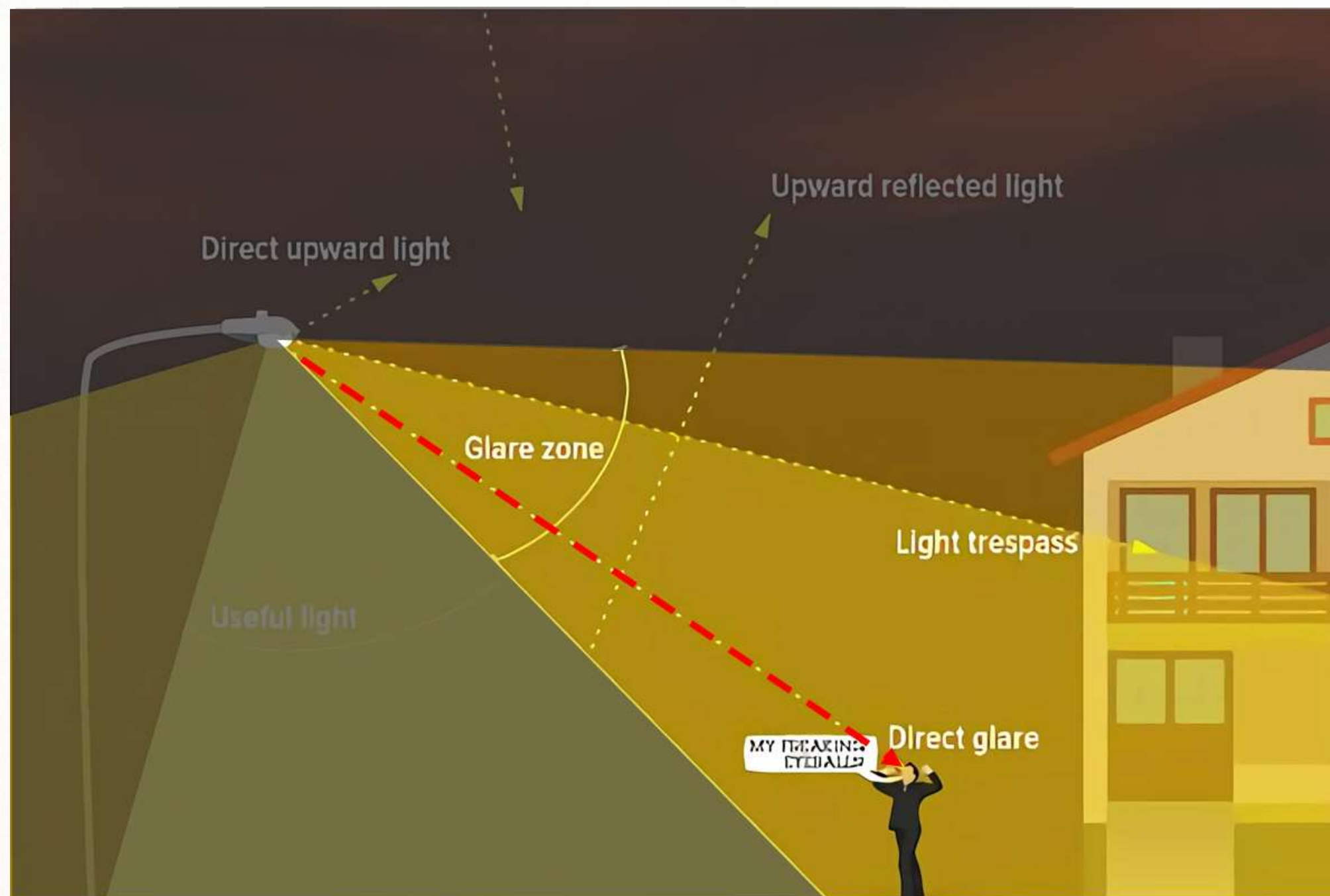
Oslnenie – znižuje vizuálny komfort

Závojový jas oblohy – jasná obloha nad mestami

Závojové osvetlenie – oslabenie kontrastu objektov

DRUHY SVETELNÉHO ZNEČISTENIA

Intruzívne sveto – preniká do priestorov kde je nežiaduce

Oslnenie – znižuje vizuálny komfort

Závojový jas oblohy – jasná obloha nad mestami

Závojové osvetlenie – oslabenie kontrastu objektov

DRUHY SVETELNÉHO ZNEČISTENIA

Intruzívne sveto – preniká do priestorov kde je nežiaduce

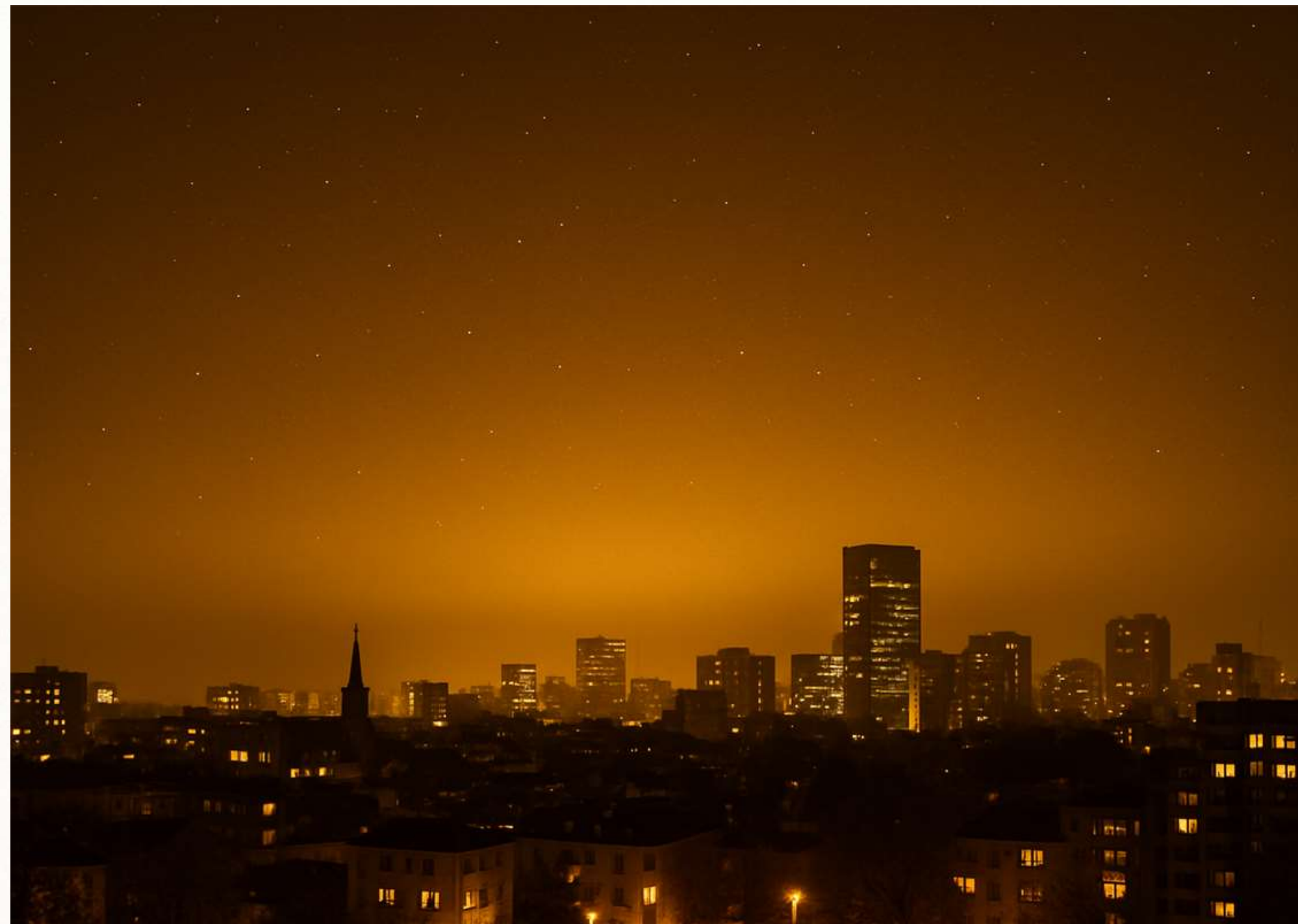
Oslnenie – znižuje vizuálny komfort

Závojový jas oblohy – jasná obloha nad mestami

Závojové osvetlenie – oslabenie kontrastu objektov

DRUHY SVETELNÉHO ZNEČISTENIA

Intruzívne sveto – preniká do priestorov kde je nežiaduce

Oslnenie – znižuje vizuálny komfort

Závojový jas oblohy – jasná obloha nad mestami

Závojové oslnenie – oslabenie kontrastu objektov

VEREJNÉ OSVETLENIE

**Modernizácia - výmena
zastaraných svietidiel**

**Cieľom je úspora energií - zníženie
uhlíkovej stopy**

**Uplatňujú sa technické a
prevádzkové opatrenia**

**Významný prispievateľ k
svetelnému znečisteniu**

SMEROVANIE SVETLA

**Správne navrhnuté svietidlo smeruje svetlo len tam, kde je potrebné.
Výsledkom je nižšia spotreba energie a menší negatívny dopad na prostredie.**

SMEROVANIE SVETLA - OPTIKOU

ENERGETICKÝ AUDIT

Zákon č. 321/2014 Z. z. Zákon o energetickej
efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákonný audit

povinný podľa zákona o
energetickej efektívnosti,
hodnotí spotrebu energie
a identifikuje opatrenia na
jej zníženie

Účelový audit

dobrovoľný, zameraný na
konkrétny cieľ (investícia,
optimalizácia nákladov,
podmienka pre dotácie)

Audit vychádza z reálnej spotreby a
technického stavu objektu

Poskytuje odporúčania na zvýšenie
energetickej efektívnosti

Opakuje sa v stanovených intervaloch
alebo podľa potrieb

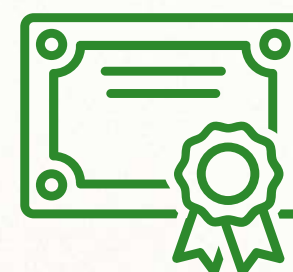
ENERGETICKÝ CERTIFIKÁT A PASPORT OBNOVY

Pasport obnovy

plán krokov na zlepšenie energetickej efektívnosti budovy

Obsahuje náklady, očakávané úspory energie a zníženie emisií

Energetický certifikát

hodnotí hospodárnosť budovy podľa normalizovaných podmienok

Certifikát má jednotne definovanú metodiku a priraduje budove energetickú triedu

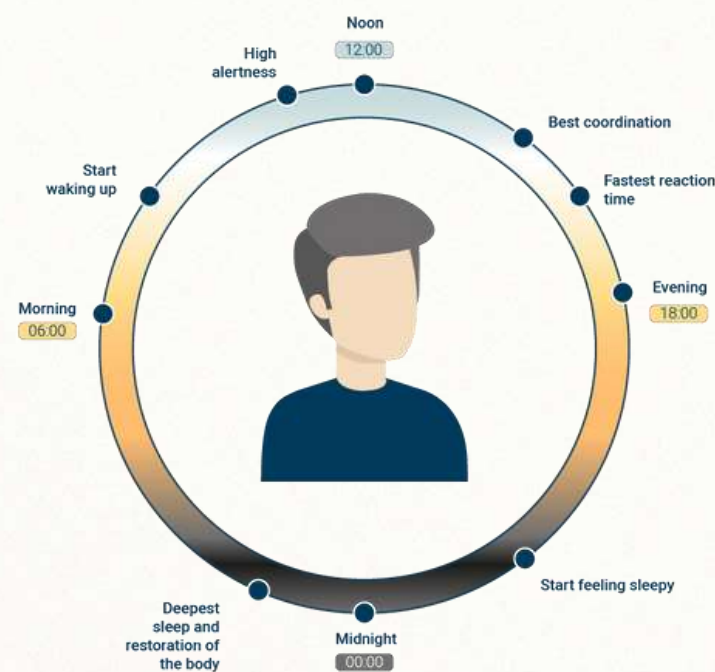
Platnosť certifikátu je spravidla 10 rokov alebo do významnej rekonštrukcie

Zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

STN EN 15193-1+A1:2022 Energetická hospodárnosť budov. Energetické požiadavky na osvetlenie. Časť 1: Špecifikácie

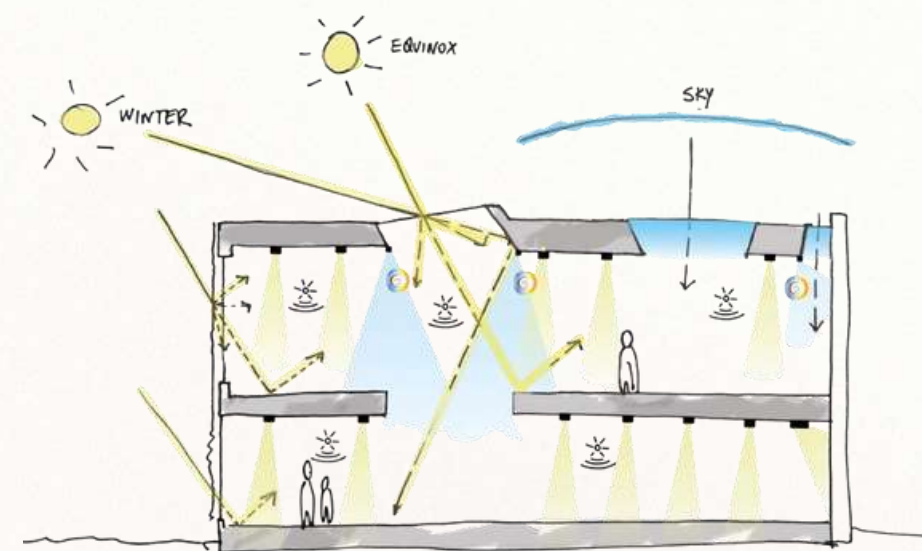
BUDÚCE TRENDY V OSVETLENÍ

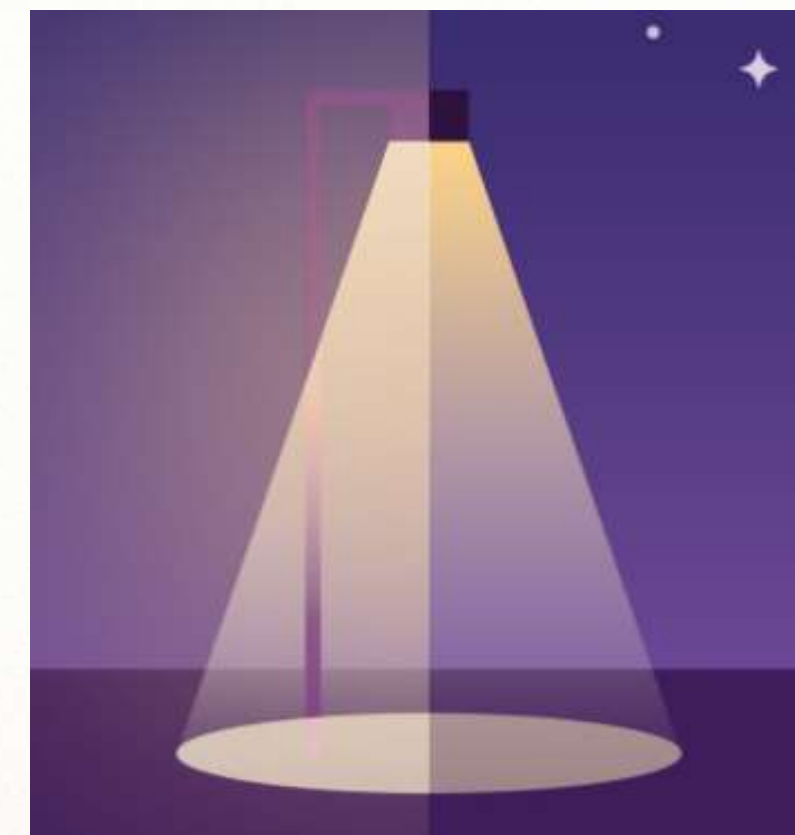
Integratívne osvetlenie podporujúce cirkadiánne rytmy (Human-Centric Lighting)

Vývoj účinnejších polovodičových čipov a nových technológií LED

Zvýšenie podielu denného svetla v návrhu osvetľovacích sústav

Znižovanie úrovne svetelného znečistenia

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

Osvetlením k udržateľnej
budúcnosti

Email
david.kompan@stuba.sk

Join at
slido.com
#7898 444

